

2e Energie Café

Coöperatie Duurzaam Zilverkamp in de
Kuul

2e Energie Café

Deel 1

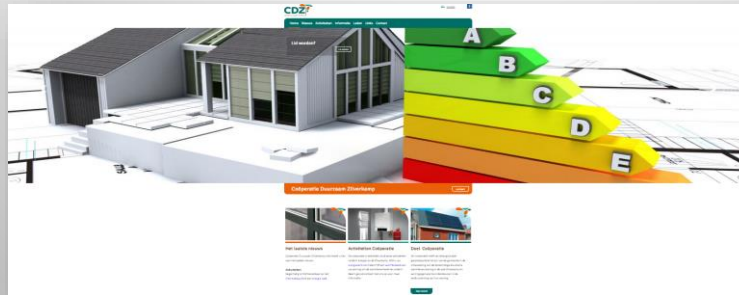
Een initiatief van
Coöperatie Duurzaam Zilverkamp

Welkom

- We stellen ons voor:
  - Ton Berens   voorzitter CDZ
  - Joachim de Bruijn   penningmeester CDZ
  - Hans Janssen   lid CDZ presentator
  - Paul Ballhaus   bestuur CDZ presentator
- CDZ Coöperatie Duurzaam Zilverkamp.

Activiteiten CDZ

- **Bestuur** en werkgroep CDZ voor toekomstige organisatie van nutsvoorzieningen
- **Hulp bij verduurzamen** in samenwerking met het **Energie Loket**
- Voorlichting duurzaamheid via **Informatiebijeenkomsten**, **Energie Café** en **Infopunt**

<https://www.duurzaamzilverkamp.nl/>

Hoe bereikt u ons?

Infopunt Zilverhuus

1e dinsdag v/d maand

Tussen 15h en 18 h

Site, <https://www.duurzaamzilvekamp.nl/>

Programma Energie Café

- Welkom
- **CV is stuk, wat nu?**
- Pauze
- **warmtepomp...
vervolg**
- Evaluatie

-- Ex BTW xxxxxxxxxxxx

-- Incl. BTW oooooooooo

Wie hebben we hier in huis?

Met welke leeftijdsgroep hebben we te maken?

Jonger dan 30jaar	<u>tussen</u> 30-40jaar	<u>tussen</u> 40-50jaar	<u>tussen</u> 50-65 jaar	Ouder dan 65
0	0	0	0	0

Welk huishouden vertegenwoordigt u?

<u>1 persoons huishouden</u>	<u>2 persoons huishouden</u>	3 persoons huishouden	<u>4 persoons huishouden</u>	Meer dan 4 per. Huishouden
0	0	0	0	0

Welk type en grootte woning heeft u?

<u>tussenwoning</u>	<u>hoekwoning</u>	2 onder één kap	Vrijstaand Klein <200m ²	Vrijstaand Groot
0	0	0	0	0

Welke duurzaamheidsmaatregelen heeft u getroffen?

Een CV- installatie

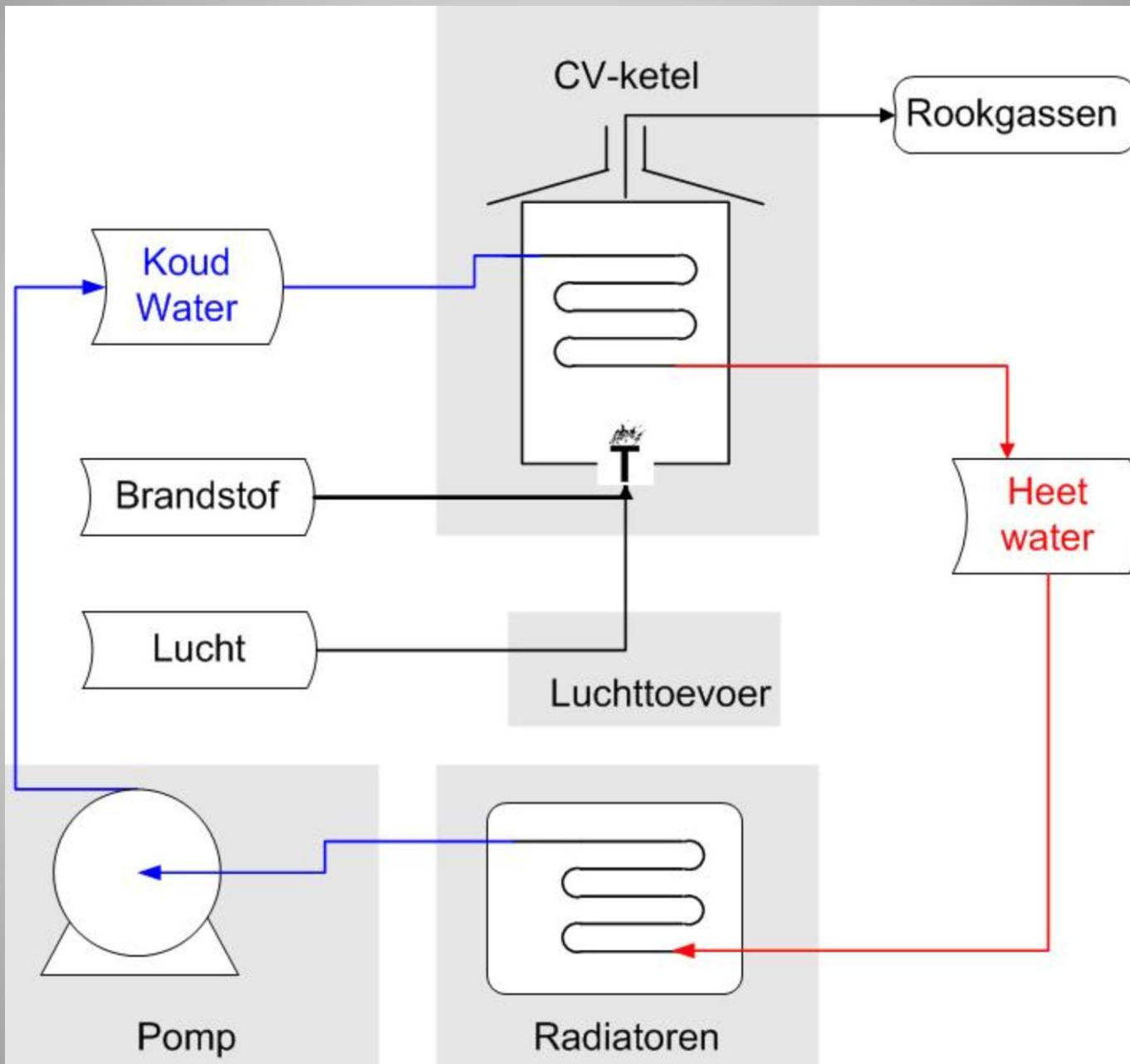
- 01 Expansievat
- 02 Gaskogelkraan
- 03 Vul- en aftapkraan
- 04 Inlaatcombinatie
- 05 Vulkraan met keerklep en beluchter
- 06 Vulslang
- 07 Leidingwerk
- 08 Overstortventiel

Een CV- installatie

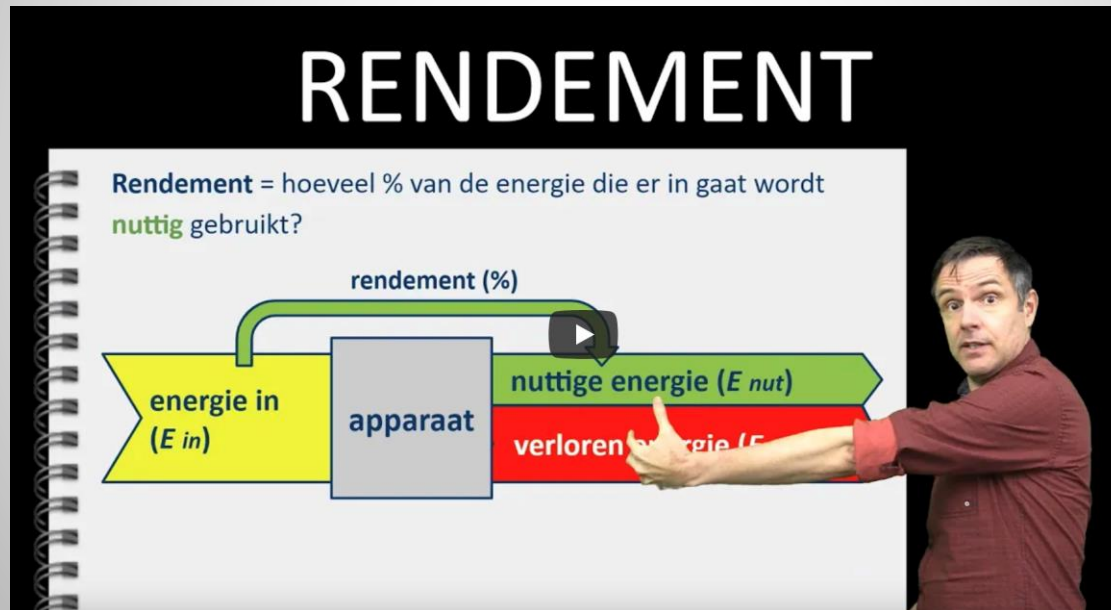
Temperaturen:

- Vuurhaard 1100°C
- Rookgas $< 1100^{\circ}\text{C}$
- Warmwater CV $50 - 80^{\circ}\text{C}$
- Koudwater CV $30 - 50^{\circ}\text{C}$
- Radiator $50 \rightarrow$ kamer 20°C
 $80 \rightarrow$ kamer 20°C
- Vloerverwarming $30 \rightarrow 21^{\circ}\text{C}$

Een CV- installatie

Energetisch gezien Rendement = $\frac{E_{uit}}{E_{in}}$

CV hoog rendement = meer dan 95%

Mijn CV-ketel is op.....

Hoe verwarm ik dan mijn huis?

**Mag je nog wel een nieuwe cv-ketel
kopen vanaf 2026?**

CV is op.....Hoe verwarm ik dan mijn huis?

1. Voor de meeste mensen is een cv-ketel op dit moment nog de meest logische beslissing. Schaf een nieuwe en energiezuinige cv-ketel aan, als de oude kapot gaat.
2. Als het voor jouw huis rendabel is, kun je kijken naar een combinatie tussen jouw (nieuwere) cv-ketel en een hybride warmtepomp.
3. In sommige woningen kan de cv-ketel helemaal de deur uit en kun je kiezen voor een volledig elektrische warmtepomp.

hybride warmtepomp

CV-ketel + Hybride warmtepomp binnendeel
+ Hybride warmtepomp buitendeel

Het blijft niet bij een warmtepomp.....

Warmtepomp

- Binnenunit (compressor, ventielen, elektronica).
- Buiten unit (warmtewisselaar, ventilator).
- Voorraad vat.
- Sanitair watervat.
- PV Panelen, v.h. dak in je zak.

Een CV + warmtepomp (hybride-) installatie t.o.v. CV

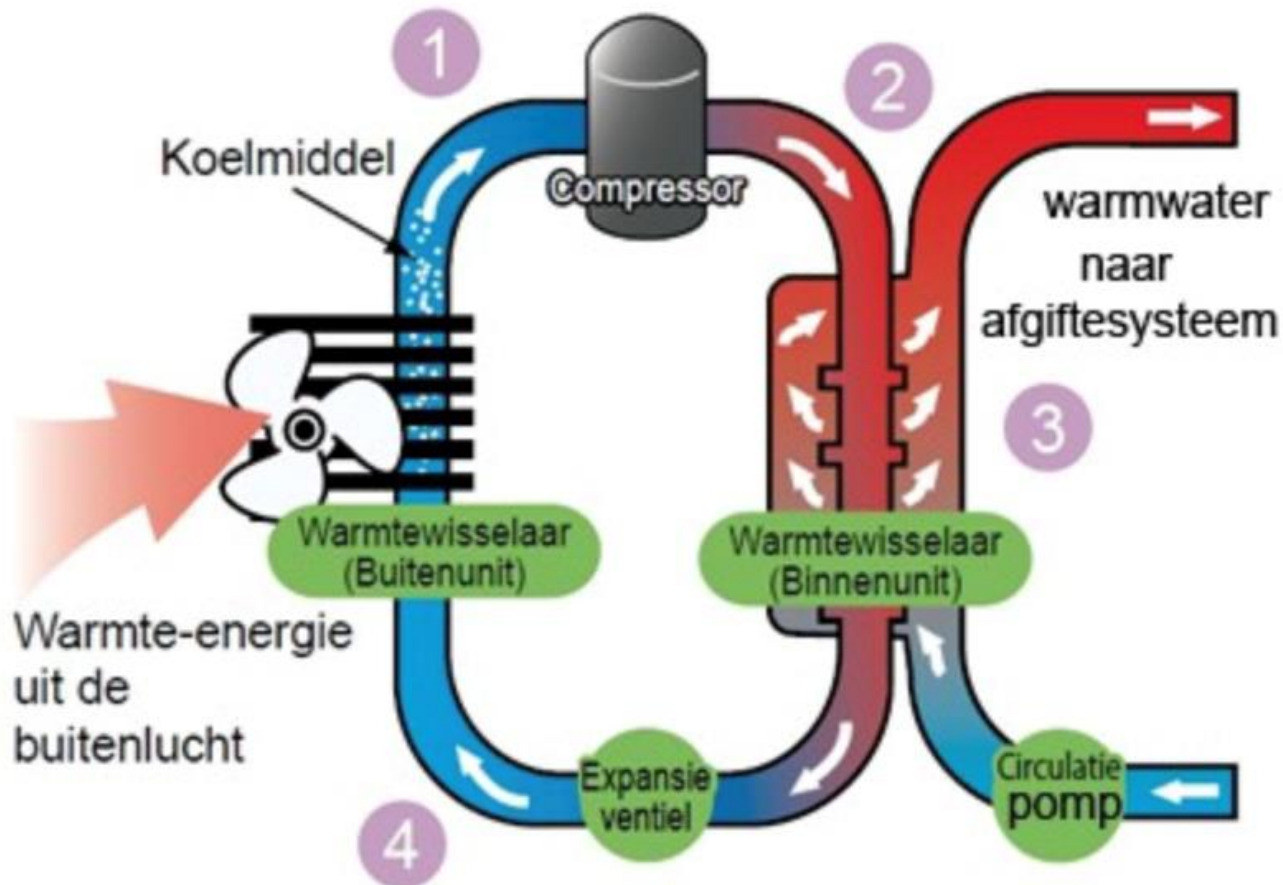
Temperaturen:

- Water CV 50 – 80 °C slechter rendement WP
- Water CV 30 -- 50 °C goed rendement WP
- Radiator 50 °C → kamer 20 °C matige warmteafgifte
- LT radiator 50 °C → kamer 20 °C goede snelle afgifte
- Vloerverwarming 30°C -> kamer 21°C

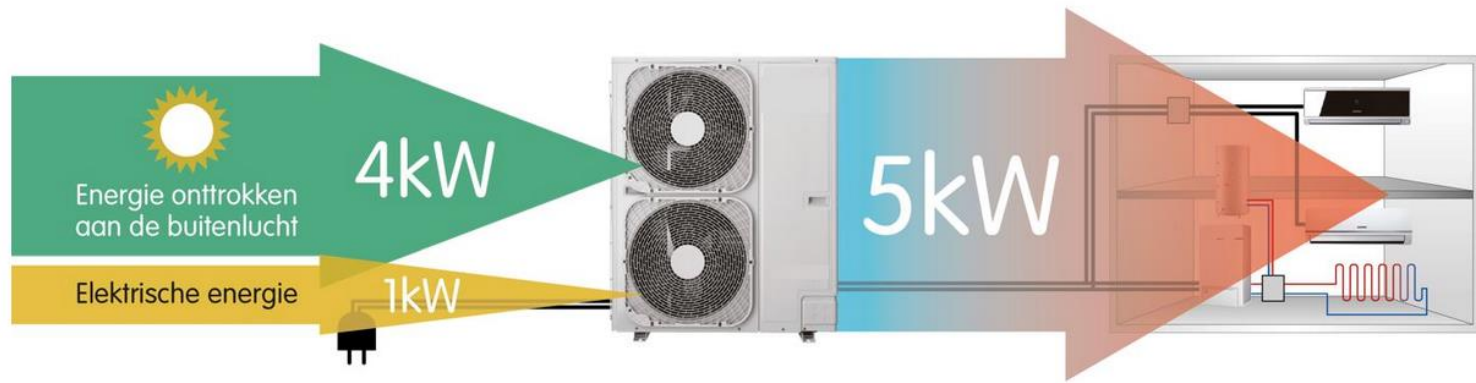
.....en is de warmtepomp groot
genoeg voor m'n huis?.....

Hoe werkt een warmtepomp?

Rendement Warmtepomp

Wat is de COP? >

Energieverbruik per woning in de Zilverkamp.

Aantal woningen 2774

Gemiddeld gasverbruik per jaar

1.100 m³

Gasverbruik omgerekend

* 9,78*0,9 = 9.680 kWh

Verbruik elektra

2.550 kWh

----- +

Totaal energieverbruik

12.230 kWh

Bewoonbaar oppervlak

120 m²

----- ÷

Energieverbruik per m² per jaar

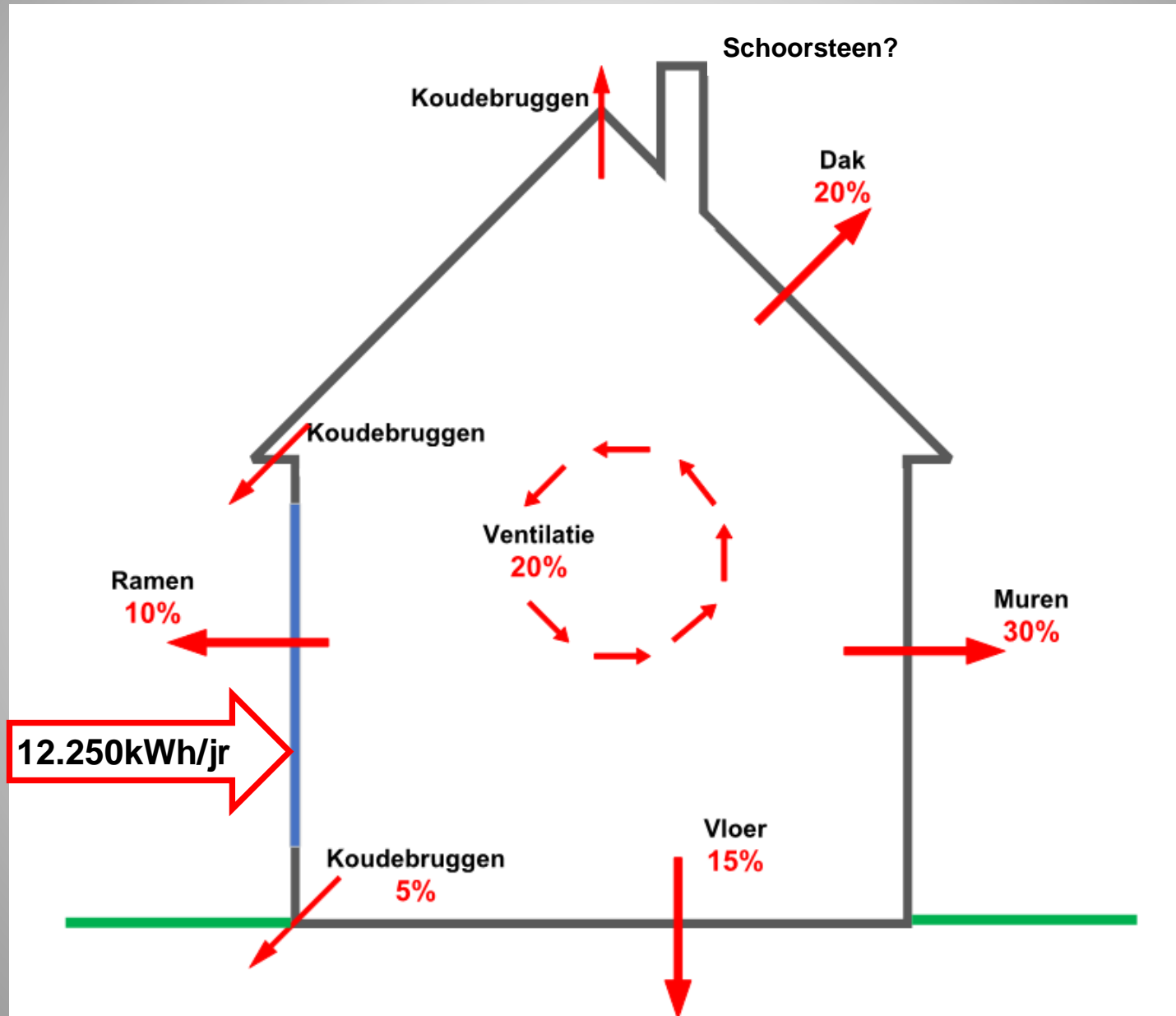
102 kWh/m²/jr

=====

Richtlijn Milieuentraal 100 kWh/m²/jr.

Hieronder is een warmtepomp haalbaar.

Het warmteverlies in je huis.

De warmte-lek in je huis → Energiebehoefte

Energielabel	Energiebehoefte (kWh/m²)
A++++	Kleiner dan 0
A+++	0,01 tot 50
A++	50,01 tot 75
A+	75,01 tot 105
A	105,01 tot 160
B	160,01 tot 190
C	190,01 tot 250
D	250,01 tot 290
E	290,01 tot 335
F	335,01 tot 380
G	Groter dan 380

Het energielabel is een aanduiding voor het energie rendement van je huis.

De warmtevraag van je huis → Berekening

Hoe bepaal je de capaciteit v.d. warmtepomp?

Stel het gasverbruik in het koudste etmaal in de winter van een tussenwoning in de Zilverkamp is 10m^3 gas.

Dit is $10 \times 9,78 \times 0,9 = 88\text{kWh}$

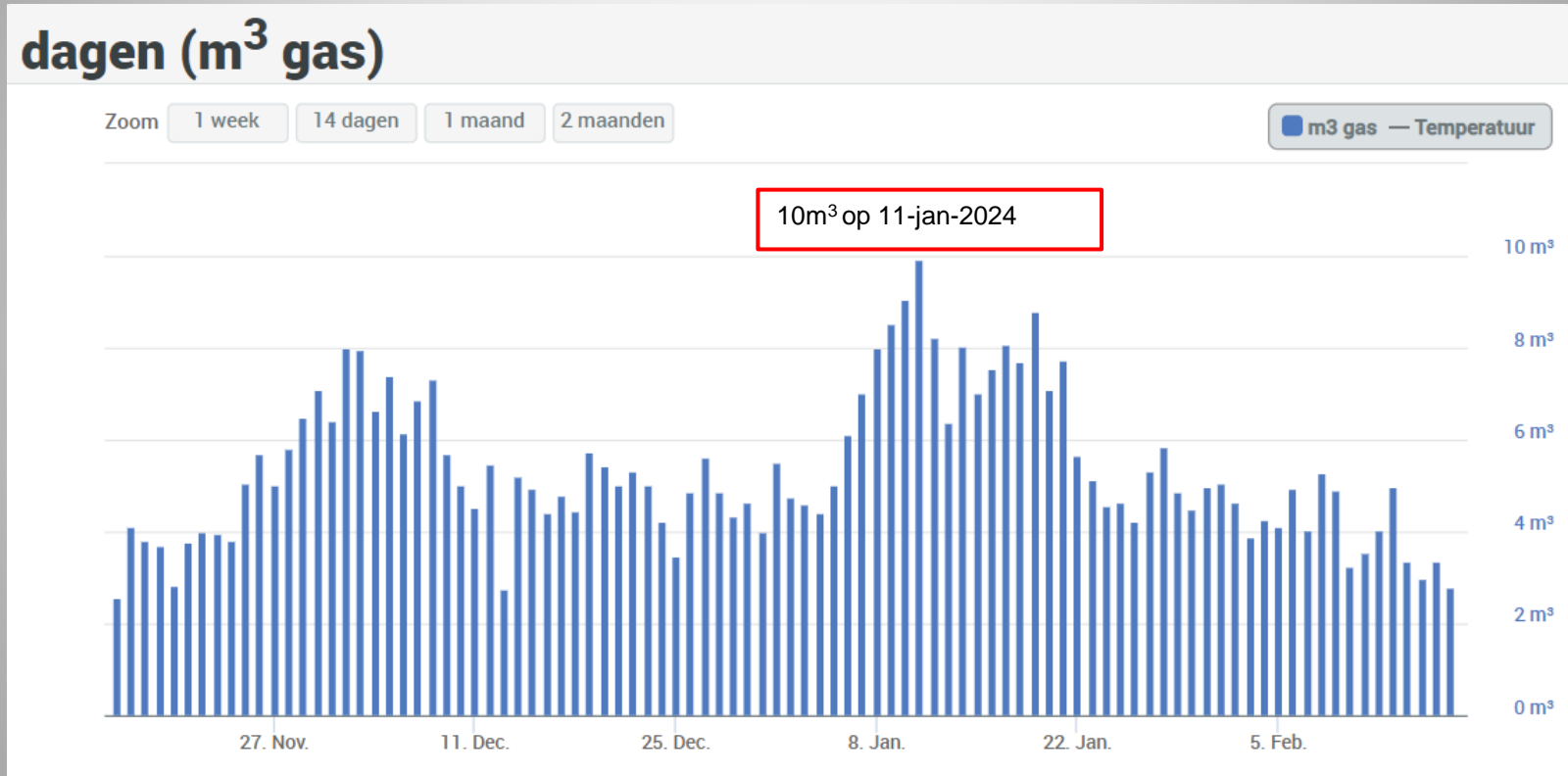
Benodigd vermogen warmtepomp is dan

$88\text{kWh} : 24\text{h} = 3,7 \text{ kW} \rightarrow$ **Neem 4kW** (de WP draait dan 22h).

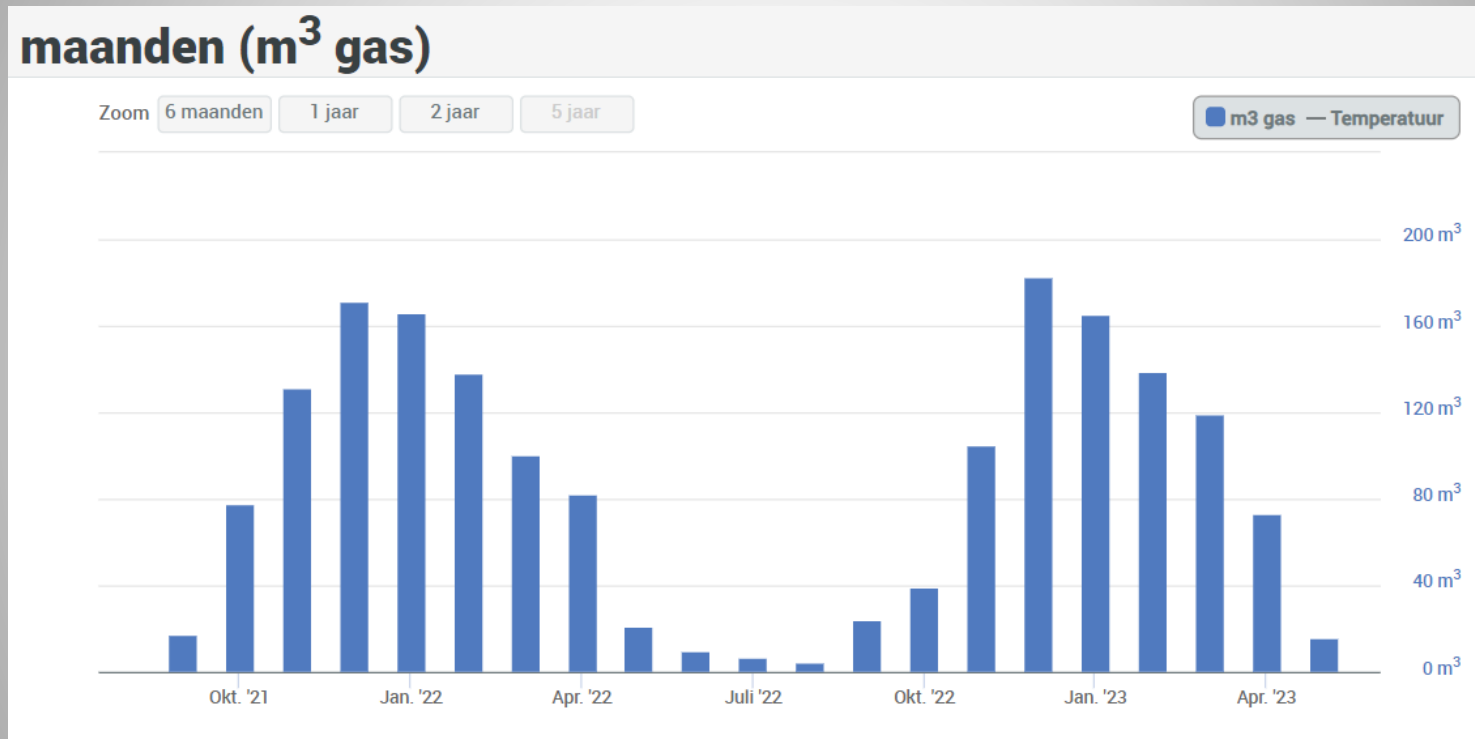
Bij een rendement (COP) van 4 betekent dit in het koudste etmaal een verbruik elektra van de warmtepomp $88 \text{ kWh}/4=22\text{kWh} \rightarrow$ €9,-

De rest v.d. energie $3\text{kW} \times 22\text{h}=66\text{kWh}$ uit de lucht = € 0,0

Gasgebruik (hier in de winter) is net zo grillig als het weer.

Hoe bepaal ik hoeveel gas er nodig is voor het tapwater?

In de maanden juni-juli-augustus gemiddeld gasverbruik hier 6,6m³

Hoe bepaal ik hoeveel gas er nodig is voor het tapwater?

- Kies uit het maandoverzicht van het gasverbruik de maanden **juni, juli en aug**. In deze maanden wordt er niet gestookt, dus alle verbruik aan gas is voor het opwarmen van tapwater.
- In dit voorbeeld een 2 persoons-huishouden in juli $6,6\text{m}^3$ gas, op jaarbasis $6,6 \times 12 = 80\text{m}^3$ gas voor tapwater.

Warmtepomp , wat kost me dat aan elektra in het gebruik ?

<https://www.energievergelijk.nl/energievergelijker>

- We stoppen elk jaar 12.000 kWh aan energie in de woning.
- Een WP met een SCOP= 2, (is slecht, 4 is beter, 6 is uitstekend)
- Dan verbruikt de WP $12.000\text{kWh}/2 = 6000\text{kWh}$ aan elektra.
- Stel dat de PV-panelen hier 3000 kWh aan kunnen leveren, dan blijft er netto 3000 kWh aan extra kosten over.
- Bij een sCOP=4 wordt het verbruik van de WP 3000 kWh. Dit kan gedekt worden uit de opbrengst van de PV-panelen.

Conclusie: Kies een WP met een zo hoog mogelijke COP en dat zijn de moderne propaan-Warmtepompen.

Voorbeeldberekening besparing warmtepomp t.o.v. cv-ketel

- Energiekosten over een jaar in het geval van een cv-ketel:
Totaal gasverbruik 1.500 m³, a €0,80 = €1.200 per jaar aan gaskosten
- Energiekosten over een jaar in het geval van een hybride warmtepomp:
Eerst het warme water eraf: Dus 1.500 - 400 (gemiddelde tapwater verbruik van 4 personen) = 1100 m³.
- *Met vloerverwarming en goede isolatie kan je ongeveer 65% besparen. Je bespaart dan ongeveer 715 m³ gas = €572. Maar omdat je cv-ketel stroom verbruikt (ongeveer 1430 kwh = €286) is de netto besparing ongeveer €286.*

In het geval van een all-electric warmtepomp vervallen alle gaskosten. Dit wordt vervangen door elektriciteit. Je bespaart hiermee (in de situatie zoals omschreven) 1.500 m³ gas en verbruikt ongeveer 3.000 kWh stroom. 1.500 m³ gas kost €1.200 en 3.000 kWh stroom €600.

Je besparing met een all-electric warmtepomp is dus ongeveer €600 ten opzichte van een cv-ketel.

pauze

2e Energie Café

Deel 2

Een initiatief van
Coöperatie Duurzaam Zilverkamp.

Nadelen van een warmtepomp en de mogelijke oplossingen

Grote investering

Isoleren noodzaak

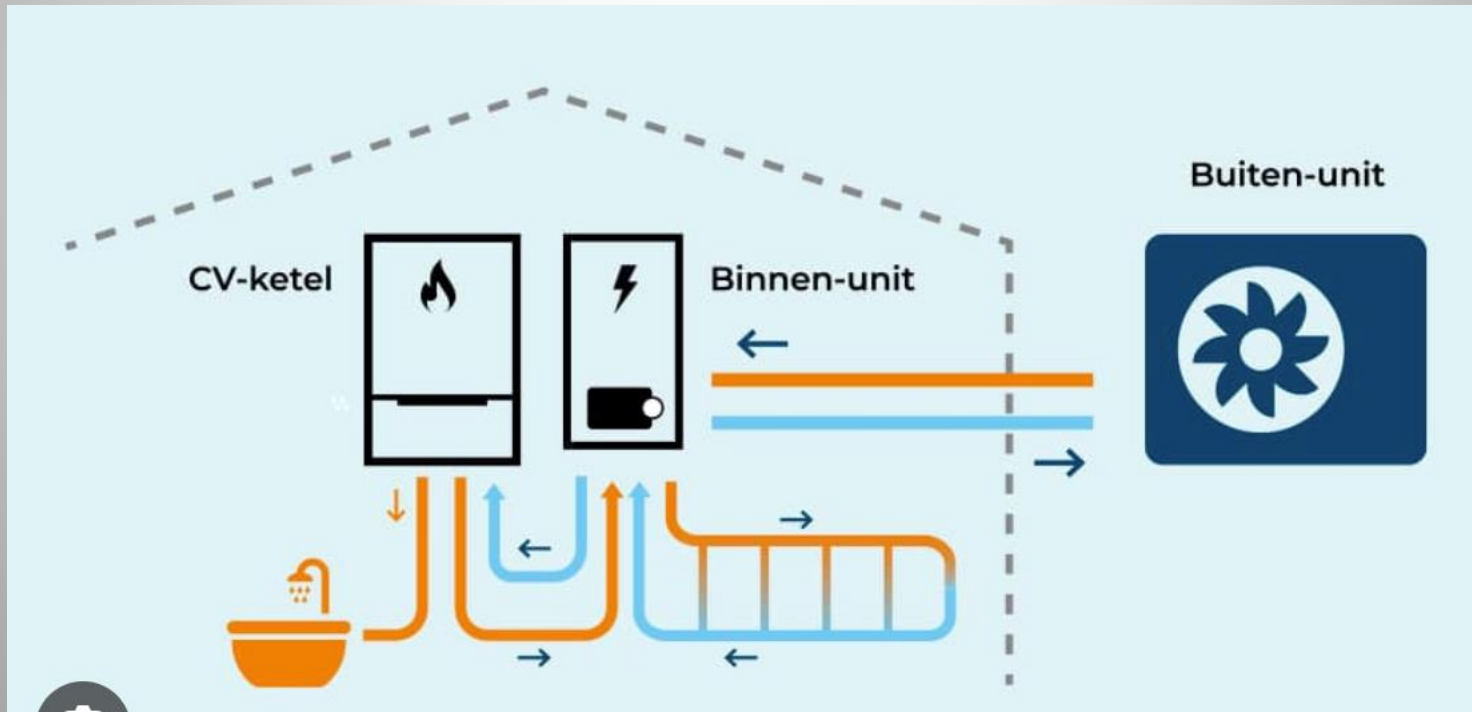

- Keuze warmtepomp maken
- Radiatoren aanpassen of vloerverwarming.
- Ruimte hebben.
- Geluidsprobleem.
- Gas + Elektriciteitsverbruik beteugelen.
- Vergunning nodig?
- Installateur nodig !
- Rendement daalt bij koud weer.
- Opwarmen kost veel tijd.
- Installatie uitbreidbaar?

Een warmtepomp

Type: Hybride

CV-ketel + Binnenunit + Buitenunit

Een warmtepomp

Type: Hybride (met buiten unit)

CV-ketel + Binnenunit + Buitenunit

Een warmtepomp

Type: Hybride

Huisinstallatie binnen

Installatie + Boiler

Er zijn meerdere typen warmtepompen

- Hybride Warmtepomp monoblok

Hybride
Warmtepomp...

€ 3.400,00

DeWarmte

Gratis verzen...

Energie: A+++

Quatt Hybride
Warmtepomp ...

€ 2.999,00

Quatt

Gratis verzen...

Energie: A+++

- Warmtepompen prijzen dalen

Een warmtepomp is een grote investering

Warmtepompen worden steeds beter

Weheat hybride bij -10°C een hoog rendement van 8kW vermogen.

Is je woning geschikt voor een **HYBRIDE** warmtepomp?

- **Warmtevraag berekening of 50⁰ test**
- Is er ruimte voor de installatie ?
- Hoe is ventilatie geregeld?

Quatt is **marktleider** hybride warmtepompen

Kortste terugverdientijd

Bespaar 60-80% gas en verdien je investering in 2-6 jaar terug.

Quatt regelt alles

Volledig door ons geïnstalleerd en onderhouden: inclusief app & automatische software-updates op afstand.

All electric-ready

Modulair: klaar voor de toekomst. Verwarm je huis volledig met je warmtepomp.

Is je woning geschikt voor een hybride warmtepomp?

- **Warmtevraag berekening of 50⁰ test**
- Is er ruimte voor de installatie ?
- Hoe is ventilatie geregeld? 20% verlies

Niet elk type warmtepomp is geschikt voor iedere woning

Jaartal <u>woning</u>	Isolatie	
Voor 1974	Slecht <u>geïsoleerd</u> , geen dubbel glas, geen vloerisolatie	(Hoge) kosten voor isoleren en aanpassen van de woning.
1975 - 1982	Spouw en <u>dakisolatie</u> maar zeer matig, geen dubbel glas, geen vloerisolatie	Muren, ramen kozijnen
1983 - 1991	Spouw, dak en vloerisolatie van matige <u>kwaliteit</u> , geen standaard dubbel glas	Vloer
1992 - 1999	Spouw, dak en vloerisolatie van betere kwaliteit, dubbelglas H+	Dak €30.000 → € 5.000
Vanaf 2000	Betere isolatie, dubbel glas H+ H++ na-isoleren voor warmtepomp	

Je radiatoren moeten (mogelijk) vervangen worden

Matige isolatie	Vloerverwarming
	Lage temperatuur <u>radiatoren</u> $< 50^{\circ}$
	Hoge temperatuur <u>warmtepomp</u> $>60^{\circ}$
Goeie isolatie	Vloerverwarming
	Kan (?) met bestaande radiatoren

Een warmtepomp neemt veel ruimte in beslag

- Hybride systeem: Naast CV-ketel ook een binnenunit (wandmontage)
- Plek 1m² plat dak of buitenwand op toegestane plek voor de buitenunit
- Grote installatie Buffervat in de buurt van de warmtepomp
- All-electric: Veel grotere unit + boiler nodig voor warm water

Een buitenunit maakt geluid en is een zichtbaar object

- Sinds 1 april 2021 niet meer dan 40 dB geluid veroorzaken bij de burenen.
- Er zijn steeds meer stille warmtepompen verkrijgbaar en
- Daarnaast zijn er verschillende manieren om de geluidsoverlast te beperken:
  - Denk na over waar je de buitenunit plaatst
  - Plaats de buitenunit in een omkasting
- Kies voor een warmtepomp die bij jouw huis past soort, grootte, optisch ontwerp
- Zorg ervoor dat de warmtepomp goed is afgesteld

Je hebt voor sommige warmtepompen een vergunning nodig

- Er zijn verschillende soorten warmtepompen: lucht-lucht, lucht-water, water-water en grond-water.
- De laatste twee zijn een grondgebonden warmtepomp, waarvoor je mogelijk een vergunning nodig hebt van de gemeente.
- Dit kun je zelf controleren via [omgevingsloket.nl](https://www.omgevingsloket.nl). Als je dat wilt, kan hoomie je hierbij ondersteunen.

Het rendement van een warmtepomp daalt bij koud weer

- Warmtepomp werkt met een koudemiddel in gas en vloeistofoestand. De eigenschappen ervan bepalen het rendement. → Keuze warmtepomp !
- Warmte pomp gebruikt meer energie als het verschil tussen de temperaturen T_{buiten} en T_{binnen} en T_{buiten} groter wordt.

$$\Delta T = T1 - T2$$

Wordt ΔT groter dan meer Energie nodig|

- Rendement wordt steeds beter bij lage temperatuur door betere koudemiddelen.
- De winters worden steeds warmer.
- Bij zeer lage buitentemperatuur of matige isolatie bijverwarmen.
- Hoger rendement betere +betere isolatie betekent minder kosten

Het duurt langer voor je huis opgewarmd is

- Huis bereikt na lange tijd pas een aangename temperatuur
- Dus ook niet aan de thermostaat komen, geen of weinig nachtverlaging
- Opwarmtijd ook afhankelijk van
  - Mate van isolatie van de woning
  - Vermogen van de warmtepomp (te hoog vermogen slechte COP)

Je kunt niet zomaar je huis uitbreiden

- Afstemmen op vermogen warmtepomp
- Aansluiting op bestaande installatie
- Isolatieeisen aan de uitbreiding

Wat zijn de prijzen

- Isolatie huis
  - Vloer € /m²
  - Dak € /m²
  - Muren € /m²
  - Ramen € /m²
- Cv-ketel (dan geen boiler) € 1300,-
- Warmtepomp type pomp + boiler €
- Installatie €
- LT radiatoren b.v. Jaga €400,- tot € 1000,-
- Vloerverwarming vloerbedekking €
- PV-vermogen 3000 Wp € 1,-/Wp

Je radiatoren moeten (mogelijk) vervangen worden

Matige isolatie	Vloerverwarming
	Lage temperatuur <u>radiatoren</u> $< 50^{\circ}$
	Hoge temperatuur <u>warmtepomp</u> $>60^{\circ}$
Goeie isolatie	Vloerverwarming
	Kan (?) met bestaande radiatoren

Nader bekeken: Vloerverwarming

Voordelen vloerverwarming

- Duurzaam door lagere temperatuur
- Geen radiatoren meer
- Weinig onderhoud
- Kan ook voor verkoeling zorgen

Nadelen vloerverwarming

- Installatiekosten
- Hele vloer eruit of fresen
- De installatietijd duurt een tijdje
- Vloer moet een paar centimeters verhoogd worden

Hybride warmtepomp: de investering waard?

Nader bekeken: Gasgebruik

CV watertemp 70 °C	1600 Á 2100 m3 gas
Cv watertemp 50 °C + goed isoleren	800 m ³ + € 10.000 á € 20.000 isol.
Cv watertemp 50 °C +isolatie + Lage Temperatuur radiatoren	300 m ³ + € LT-radiatoren

Vragen aan jullie:

- ❖ Meer info nodig?
- ❖ In welke vorm?
  - Technisch ?
  - Financieel ?
- ❖ Leveranciers? Installateurs?
- ❖ Gezamenlijke inkoop
- ❖ .....

Vragen van jullie:

Einde

Blijf gerust nog even napraten